

Potencialnim vlagateljem na investicijskih javnih razpisih

Številka: 3310-55/2016/1

Datum: 2.8.2016

Zadeva: Pojasnila MKGP glede kolektivnih naložb, ki jih izvaja skupina kmetov, pri podukrepu 4.1 – Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva PRP 2014–2020

Kolektivne naložbe, ki jih na podlagi medsebojne pogodbe o sodelovanju pri naložbi izvede skupina kmetov, torej vsaj dva nosilca kmetijskega gospodarstva, je ena od bistvenih novosti najnovejših investicijskih razpisov pri podukrepu 4.1 - Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva v okviru Programa razvoja podeželja RS 2014–2020 (v nadaljevanju: PRP 2014–2020).

Z namenom ustrezne informiranosti potencialnih vlagateljev Ministrstvo RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP) v sodelovanju z Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljevanju: ARSKTRP) v nadaljevanju podaja nekatera bistvena pojasnila glede izvajanja tovrstnih naložb v okviru investicijskih javnih razpisov pri podukrepu 4.1 - Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva.

Namen uvajanja kolektivnih naložb, ki jih izvede skupina kmetov

Možnost izvedbe kolektivnih naložb na podlagi pogodbe o sodelovanju je omogočila sprememba t.i. investicijske uredbe, to je *Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o izvajanju ukrepa naložbe v osnovna sredstva in podukrepa podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020* (Uradni list RS, št. 32/16 z dne 6. 5. 2016, v nadaljevanju: investicijska uredba). Omenjena uredba v 6. členu določa, da je eden od možnih upravičencev pri izvedbi kolektivnih naložb poleg zadrug in organizacij proizvajalcev tudi skupina kmetov.

Ključna prednost kolektivnih naložb pred individualnimi naložbami je ta, da lahko skupina kmetov bistveno lažje izpelje zahtevnejšo naložbo, saj si lahko člani skupine porazdelijo finančno breme tovrstne naložbe, hkrati pa kot skupina lažje izpolnijo vstopne pogoje za pridobitev podpore na javnem razpisu. Poleg tega so kolektivne naložbe upravičene do višje stopnje javne podpore (+ 15-odstotnih točk).

Z uvajanjem takšne možnosti izvedbe naložb želimo dati močen signal kmetijskemu sektorju, da naj se usmeri k bolj racionalni rabi proizvodnih sredstev preko skupnih vlaganj v osnovna sredstva in si na ta način zniža stroške kmetijske proizvodnje, kar je osnova za doseganje višje konkurenčnosti. Prav tako želimo potencialnim vlagateljem znotraj obstoječih pravnih okvirov

dati kar največ prožnosti pri izvedbi naložb ter slediti trendom združevanja proizvodnih zmogljivosti v drugih državah članicah EU.

Racionalnejšo rabo želimo doseči zlasti na področju vlaganj v skupne objekte kot tudi v skupno mehanizacijo. Kar zadeva vlaganja v mehanizacijo je potrebno opozoriti, da individualne naložbe v mehanizacijo v novem programskem obdobju 2014–2020 niso več možne.

Izjema velja zgolj za nakup t.i. specialne mehanizacije, to je mehanizacije, ki ima izrazito okoljski učinek oziroma prispeva k zmanjšanju toplogrednih plinov, je namenjena izvajanju ekološke pridelave ali kmetovanju na gorskih območjih iz predpisa, ki določa razvrstitev kmetijskih gospodarstev v območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost. Vrsta kmetijske mehanizacije z omenjenimi posebnimi učinki je določena v Pravilniku o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije (Uradni list RS, št. 7/16).

Opredelitev skupine kmetov

Skupina kmetov je partnerstvo dveh ali več nosilcev kmetijskih gospodarstev, vzpostavljeno s pogodbo o sodelovanju pri naložbi, ki vsebuje obvezne elemente, določene v prilogi 8, ki je sestavni del investicijske uredbe. Skupina kmetov torej ni pravna oseba, ima pa sposobnost biti stranka v postopku.

Skupina kmetov se vzpostavi na podlagi civilnopravne pogodbe, v kateri posamezni člani opredelijo medsebojne pravice in obveznosti, med drugim tudi finančno ovrednoteni prispevek posameznega člana k naložbi kot tudi način porazdelitve finančnih obveznosti v primeru ugotovljenih kršitev, ki imajo za posledico vračilo dela ali vseh izplačanih sredstev, glede na njihov finančno ovrednoteni prispevek k naložbi.

Ta pogodba se sklene najmanj za čas trajanja obveznosti iz naslova kolektivne naložbe. To pomeni, da mora biti pogodba sklenjena za obdobje najmanj pet let po zadnjem izplačilu sredstev. Trajanje pogodbe se opredeli na opisni način.

Ključne zahteve, ki veljajo za člane kolektivne naložbe in vodilnega partnerja

Z namenom doseganja čim večje uravnoteženosti med posameznimi člani skupine kmetov z vidika finančno ovrednotenega prispevka k naložbi kot tudi proizvodnega obsega, s katerim posamezni član vstopa v naložbo, so opredeljeni naslednji pogoji, ki jih mora izpolnjevati skupina kmetov:

Posamezni član skupine kmetov na dan oddaje vloge na javni razpis ne sme imeti:

1. v uporabi več kot 70 odstotkov kmetijskih zemljišč, ki jih imajo v uporabi vsi člani skupine kmetov, kar je razvidno iz zadnje oddane zbirne vloge oziroma
2. v reji več kot 70 odstotkov GVŽ, ki jih imajo v reji vsi člani skupine kmetov, kar je razvidno iz evidence rejnih živali v skladu s pravilnikom, ki ureja evidenco imetnikov rejnih živali in evidenco rejnih živali.

Poleg obsega površin oziroma števila živali, s katerim posamezni član vstopa v kolektivno naložbo, investicijska uredba v 6. členu določa tudi, da mora vsak posamezni član za izvedbo kolektivne naložbe prispevati skupaj dogovorjeni finančno ovrednoten prispevek, pri čemer prispevek nobenega od članov ne sme presegati 70 odstotkov skupnega prispevka te skupine kmetov k naložbi, kar je razvidno iz pogodbe o sodelovanju pri naložbi. Prispevek posameznega člana skupine kmetov ne more biti izključno prispevek v naravi. Sredstva se posameznemu članu odobrijo in tudi izplačajo glede na njegov finančno ovrednoteni prispevek, opredeljen s pogodbo o sodelovanju pri naložbi.

Člani skupine kmetov ne smejo biti povezani na način, opredeljen v 3. členu priloge I Uredbe 702/2014/EU (povezanost na primer pomeni povezanost v smislu kapitala, glasovalnih pravic), pri čemer se povezanost presoja v vsakem posameznem primeru.

Člani skupine kmetov morajo izmed sebe določiti vodilnega partnerja, ki zastopa to skupino v vseh upravnih postopkih v razmerju do ARSKTRP in MKGP. Poleg tega vrši še nekatere druge naloge, povezane s pripravo dokumentacije, ki je potrebna za vložitev vloge na javni razpis in zahtevka za izplačilo sredstev, vodenjem seznama skupne rabe in vlaganjem poročil.

Skladno s trinaestim odstavkom 6. člena investicijske pogodbe je naloga vodilnega partnerja tudi, da sporoča vse morebitne spremembe pogodbe o sodelovanju pri kolektivni naložbi.

Vlagateljem priporočamo, da z vsako načrtovano spremembo pogodbe o sodelovanju pri kolektivni naložbi predhodno seznanijo ARSKTRP. Sprememba pogodbe o sodelovanju pri kolektivni naložbi bi namreč lahko vplivala na vsebinsko, finančno in terminsko izvedbo kolektivne naložbe in s tem neposredno tudi na pravice in obveznosti iz odločbe o pravici do sredstev, s katero je ARSKTRP skupini kmetov odobrila sredstva za izvedbo kolektivne naložbe. ARSKTRP bo preverila, ali je sprememba pogodbe skladna z zahtevami iz predpisov in javnega razpisa in ali bi bil kljub spremembi pogodbe še vedno dosežen namen, za katerega je bila skupini kmetov dodeljena pravica do sredstev.

O spremembah obveznosti iz odločbe o pravici do sredstev na podlagi obrazloženega zahtevka stranke odloča ARSKTRP po postopku, ki je opredeljen v 54. členu Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08 z vsemi spremembami, v nadaljevanju: Zkme-1).

Poudariti je potrebno, da mora biti izpolnjevanje pogojev in meril za izbor, pod katerimi je bila določena skupina kmetov podprta, zagotovljeno za ves čas trajanja obveznosti v zvezi s kolektivno naložbo. V nasprotnem primeru bi namreč lahko prišlo do izkrivljanja osnovnega smisla kolektivne naložbe ter ustvarjanja umetnih pogojev za pridobitev pravice do sredstev (npr. preko vzpostavljanja skupine kmetov zgolj z namenom pridobitve možnosti za nakup kmetijske mehanizacije).

Spremembe obveznosti o pravici do sredstev

Skladno s 54. členom Zkme-1 lahko skupina kmetov po izdaji odločbe o pravici do sredstev in pred potekom roka za izpolnitev obveznosti iz predpisov, javnega razpisa in odločbe o pravici do sredstev, vloži obrazložen zahtevek za spremembo obveznosti, določenih v odločbi o pravici do sredstev.

Če bi bile tudi s spremembo obveznosti izpolnjene vse zahteve iz predpisov in javnega razpisa ter dosežen namen, za katerega je bila skupini kmetov dodeljena pravica do sredstev, ARSKTRP zahtevku za spremembo ugotovi. V primeru, da ARSKTRP ugotovi, da ta namen ni dosežen, z odločbo ta zahtevek za spremembo obveznosti zavrne.

Posebni pogoji za izvedbo kolektivnih naložb

- **Kolektivna naložba mora biti ekonomsko upravičena**

Pogoji, ki jih morajo upoštevati člani skupine kmetov, so predpisani zlasti v 10., 11. in 12. členu investicijske uredbe. Tako kot velja za individualne vlagatelje tudi za skupino kmetov velja, da mora predložiti poslovni načrt, s katerim prikaže ekonomsko upravičenost naložbe in prispevek naložbe k horizontalnim ciljem (inovacije, podnebne spremembe, okolje).

Posebej je potrebno poudariti vidik ekonomske upravičenosti naložbe, ki se dokazuje z interno stopnjo donosnosti. Ta se izračuna v skladu s priložo 4, ki je sestavni del investicijske uredbe, in sicer:

- če gre za enostavno ali zahtevno naložbo v prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev, mora biti interna stopnja donosnosti naložbe pozitivna,
- če gre za enostavno ali zahtevno naložbo v izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev, mora biti interna stopnja donosnosti naložbe višja od dolgoročne obrestne mere po konvergenčnem merilu Banke Slovenije na dan objave javnega razpisa.

Skupina kmetov za izvedbo kolektivne naložbe predloži en skupen poslovni načrt. Poslovni načrt se skladno z 11. točko 10. člena investicijske uredbe izdelava na podlagi pokritja.

Kar zadeva izpolnjevanja pogojev glede i) doseganja primernega prihodka, ki omogoča dolgoročno sposobnost preživetja in ii) primernega obsega dela, velja, da se upošteva njihov skupni letni prihodek (izračunan na podlagi pokritja) oziroma njihov skupni obseg dela.

Potencialne vlagatelje, ki se bodo odločali za nakup kmetijske mehanizacije in opreme kot skupina kmetov, posebej opozarjamo na upoštevanje določil iz 12. in 13. člena investicijske uredbe, ki določata, da mora biti iz poslovnega načrta razvidno, da kolektivna naložba izhaja iz upoštevanja potreb članov. Pri obravnavi vlog bo ARSKTRP presojala, ali načrtovana kolektivna naložba resnično izhaja iz upoštevanja potreb vseh članov te skupine ali ne.

Izkazana mora biti gospodarna raba kmetijske mehanizacije. Ta je izkazana, če so glede na zadnjo oddano zbirno vlogo izpolnjene naslednje zahteve:

- za nakup kmetijske mehanizacije in opreme, namenjene transportu, obdelavi tal, gnojenju, setvi in sajenju, negi, varstvu rastlin, spravilu krme s travinja ter obiranju sadja, oljk, grozdja in zelenjave, mora imeti upravičenec v uporabi vsaj 40 ha primerljivih kmetijskih površin (v nadaljevanju: PKP),
- za nakup kmetijske mehanizacije in opreme namenjene spravilu žita, koruze in krompirja, mora imeti upravičenec v uporabi vsaj 100 ha PKP,
- za nakup kmetijske mehanizacije in opreme na področju živinoreje mora imeti upravičenec v reji vsaj 40 glav velike živine (v nadaljevanju: GVŽ) rejnih živali.

Če gospodarna raba kmetijske mehanizacije ne bo izkazana oziroma če iz poslovnega načrta ne bo razvidna ekonomska učinkovitost naložbe, ARSKTRP tovrstne kolektivne naložbe ne bo odobrila. Pri tem je potrebno opozoriti, da vlagatelj ne sme prilagajati poslovnega načrta, predvsem donosa njihovih proizvodnih sredstev z namenom, da bi arbitrarno prikazal upravičenost kolektivne naložbe. Vlagatelj mora izkazati, da gre resnično za kolektivno rabo te naložbe. V skladu z določbo 60. člena Uredbe (EU) 1306/2013¹ se nobena ugodnost na podlagi področne kmetijske zakonodaje ne odobri fizičnim ali pravnim osebam, v zvezi s katerimi je ugotovljeno, da so bili pogoji za pridobitev takšnih ugodnosti ustvarjeni umetno in v nasprotju s cilji te zakonodaje. Sodba Evropskega sodišča v zadevi Slančeva sila (C 434/2012 z dne 12.9.2013) definira umetno ustvarjanje pogojev kot lažno izpolnjevanje pogojev z namenom pridobiti podporo v nasprotju z njenimi cilji.

¹ Uredba (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 352/78, (ES) št. 165/94, (ES) št. 2799/98, (EC) No 814/2000, (ES) št. 1290/2005 in (ES) št. 485/2008 (UI L 347, 20.12.2013)

Kolektivne naložbe so namenjene skupnemu investiranju v naložbe, ki naj bi bile glede na naravo naložbe v lasti oziroma solasti vseh članov skupine kmetov in v funkciji več kmetov skupaj in so ravno zaradi tega racionalno izrabljene. Izraba te možnosti z namenom financirati lastno investicijo kot kolektivno (npr. trije kmetje skupaj kupijo tri traktorje, pri čemer noben ni racionalno izkoriščen ali npr. da se na novo ustanovi KMG-MID, ki pa v resnici ne funkcionira kot gospodarska celota, z namenom izpolniti pogoje kandidiranja na javni razpis) tako ni dovoljena in ne bo odobrena.

Zavedati se je potrebno, da so bile kolektivne naložbe uvedene z namenom doseganja bolj racionalne rabe osnovnih sredstev. Možnost, da bi si preko kolektivne naložbe vsak član skupine kupil istovrstni stroj npr. svoj kmetijski traktor in tako postal izključni lastnik tega traktorja, bi pomenila izigravanje osnovnega smisla kolektivne naložbe. Če bi takšno možnost dopuščali, potem bi bil dejanski učinek enak, kot če bi še naprej dopuščali individualen nakup kmetijske mehanizacije. Po izteku 5-letnih obveznosti po zadnjem izplačilu sredstev bi bili člani skupine namreč povsem razbremenjeni vseh obveznosti glede vzdrževanja kolektivne rabe itd. in bi tako preko kolektivne naložbe (ob 15-odstotnih točk višji stopnji podpore) prišli vsak do svojega lastnega kmetijskega traktorja. To pa ni bil namen uvajanja kolektivnih naložb.

Z namenom lažjega dokazovanja gospodarne rabe mehanizacije ter skupne rabe kolektivne naložbe priporočamo, da člani skupine kmetov na premičnem in nepremičnem premoženju, ki je predmet kolektivne naložbe, pridobijo lastninsko pravico v sorazmerju z njihovimi deleži, opredeljenimi s pogodbo o sodelovanju pri naložbi.

Ob tem velja prav pri naložbah v nakup kmetijskih traktorjev opozoriti, da skupina kmetov ne bo upravičena do podpore za nakup kmetijskega traktorja, če je član te skupine za to vrsto kmetijske mehanizacije že prejel sredstva na podlagi te uredbe oziroma predpisov, ki urejajo ukrepe 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013.

Opozoriti je potrebno še na 21. točko 10. člena prej omenjene uredbe, ki pravi, da lahko vlagatelj na posamezen javni razpis oziroma posamezen sklop javnega razpisa vloži eno vlogo za eno individualno oziroma eno kolektivno naložbo.

Najkasneje do vložitve zadnjega zahtevka za izplačilo sredstev mora biti kolektivna naložba v skupni rabi vseh članov skupine kmetov.

- **Dokumentacija in dokazila ter računi**

Zaprtoost finančne konstrukcije: Ob vložitvi vloge mora vsak član skupine kmetov izkazati zaprtoost finančne konstrukcije glede na svoj finančno ovrednoteni prispevek k naložbi.

Gradbeno dovoljenje: Dokumentacija, kot je na primer gradbeno dovoljenje, se mora glasiti na vse člane skupine kmetov, ki sodelujejo pri kolektivni naložbi.

Oblika računov: Ob vlaganju zahtevka za izplačilo sredstev priporočamo, da se račun glasi na vse člane skupine kmetov.

Glede vsebine izdaje računov (na enega ali več članov skupine) je potrebno upoštevati veljavne predpise, ki urejajo davek na dodano vrednost (zlasti Zakon o DDV in Pravilnik o izvajanju Zakona o DDV), ki določa obvezne elemente, ki jih mora davčni zavezanec, ki izda račun navesti na računu in drugo ustrezno zakonodajo (Zakon o davčnem postopku in Zakon o davčnem potrjevanju računov), ki določa način izdaje računov.

DDV zakonodaja ne določa, kdo v posamezni dobavi lahko nastopa kot kupec in ne omejuje število kupcev navedenih na računu. Posebej pa je potrebno opozoriti, da mora biti iz računa za namene DDV, ki ga izda davčni zavezanec, identificiran za namene DDV (kadar se ta nanaša na več članov skupine hkrati), za vsakega posameznega člana (kupca ali naročnika) razvidno njegovo ime in naslov. V primeru, da račun za namene DDV izda davčni zavezanec, ki ni identificiran za namene DDV (mali davčni zavezanec), pa podatek o imenu in naslovu posameznega člana ni obvezen, lahko pa je na računu vseeno naveden. Navajanje deležev na

računu ni obvezno, v primeru, da so po projektu deleži za posameznega člana določeni že s pogodbo o sodelovanju (lahko pa so deleži na računu vseeno navedeni).

Posamezni član skupine kmetov mora z računi izkazati nastanek stroškov do višine zneska, ki mu je bil dodeljen, glede na njegov finančno ovrednoteni prispevek h kolektivni naložbi.

Vodilni partner je skladno z investicijsko uredbo zadolžen, da v imenu skupine vloži zahtevek za izplačilo sredstev ter predloži vsa zahtevana dokazila, račune itd. Sredstva se na podlagi vloženega skupnega zahtevka za izplačilo sredstev in opravljenih vseh preverjanjih s strani ARSKTRP nakažejo neposredno vsakemu posameznemu članu skupine kmetov na njegov transakcijski račun v razmerju, kot je določeno s pogodbo o sodelovanju pri naložbi in odločbo o pravici do sredstev.

Na kratko o upravnem postopku

Skupina kmetov se na javni razpis prijavi s skupno vlogo (ki jo v imenu skupine vloži vodilni partner). Sredstva se odobrijo skupini kmetov glede na predložene predračune, pri čemer se v odločbi o pravici do sredstev tudi navede, da so posamezni člani upravičeni do takšne višine sredstev, kot izhaja iz njihovega finančno ovrednotenega prispevka h kolektivni naložbi (ta finančno ovrednoteni prispevek k naložbi je opredeljen v pogodbi o sodelovanju pri naložbi). To je torej najvišji možni znesek, ki se ga lahko odobri in kasneje tudi izplača posameznemu članu skupine kmetov na njegov transakcijski račun glede na izstavljene račune.

Stranka v upravnem postopku je torej skupina kmetov, na katero se glasi odločba o pravici do sredstev, pri čemer pa se že v tej odločbi zaradi zagotavljanja transparentnosti (preglednosti) finančnih transakcij najvišji znesek podpore razdeli med člane skupine in tudi sredstva se po odobritvi zahtevka za izplačilo sredstev nakažejo neposredno posameznemu članu na njegov transakcijski račun.

V primeru ugotovljenih kršitev bodo odgovarjali vsi člani skupine, saj so le kot skupina lahko pridobili skupno pravico. Način porazdelitve finančnih obveznosti v primeru ugotovljenih kršitev, ki imajo za posledico vračilo dela ali vseh izplačanih sredstev, morajo člani skupine opredeliti v pogodbi o sodelovanju pri naložbi, pri čemer se upošteva njihov finančno ovrednoteni prispevek k naložbi.

Vlagateljem priporočamo, da upoštevajo podane usmeritve za izvedbo kolektivnih naložb.

Tadeja KVAS MAJER

vodja Organa upravljanja

p. p. Fuzgali